

ШЕРИГ ХЕРЭЭНГЕ БАРААЛГАЛ

1988 чыл. Март. № 3
Чаңгыс чер-чурттууларывыс
Биче СЕТКИЛДИГ

Яков Имажап шериг албанын 1986 чылдың октябрыда келдирген. Ам ол харылаша ротазынык чолачыны. Идей-теоретиктик деңгээли болгаш мергежил талазы-биле билини доктаамал бедиктиң, партиялык XXVII съездинин материалдарын өөренип, солундарын, журналдарын доктаамал номчул турар.

АКЫМГА ЧОРГААРАЛ

Акымны Түмөн Шолбан дээр, Бистинь аг-булвастин уругуларын эң улуу ол. Тээли ортумак школазын эки өөредилгелиг, үлгерилгил, сазгылачурумун өөренип дооскан кижик. Ушкы классан эгелээш, школаны дооскуже чедир шаңнадып, хундүүл бижиктерин ап, макеткан. Оон түнелинде Бүгү-Завилдин Артек пионер лагеринге чедип, халас дыштанып аас-кежиктиг-даа болган. Акымны «Тергип өөредилге дээш деп ВЛКСМ ТК-ның төрөк демдээш база шаңнаан.

Башкыларым мени: «Ам-даа акын дег эки өөрөн, ол шык-каш бол» — дээрлер. А кудумчулар, сазды-магизинерге чоруурумга тамыр улустарым. Саз ыраак акын ам кайда барды, Буян! — диктирер.

Акым хой ном номчуур, чугаазы солун кижик. Балыктан, келгустээрде бодумун Тээли суурда үч-чегерм оолдар бистерин бичи дээш аартыктаас. Балыктар черге четкенмас соода, акыл-шашаа хайынар. Туткан балык дүүлү, хааргаш дүште бисти чегерер, чанар.

Март эгизинде, бир дыштаныр хүнде «Тыва агроуптур-тудуг» каттыжышкынын №2 общежитиезинге «Дайныг да-дыккан салым-чолдар» деп темалыг дыштаныгга келгустер республиканын Алаан-Маадыг аттыг чурт-шичилел музейин ажилдашчыларын оорган-жизин эрттиргенин аныктаагустулар ам-даа сактып чу-галлажыр. Музейин эртең ажилдакчызы А. Чаш келгустер.

Төртүн чуртунга ханы бер-динген чорукка аныктарны кижизидериниң талазы-биле масса-политиктиг ажилдарын арга-методтары кайы хай. Олардан дээштик, элтиг бир арга темалыг келгустер.

Төрзүн чуртунга ханы бер-динген чорукка аныктарны кижизидериниң талазы-биле масса-политиктиг ажилдарын арга-методтары кайы хай. Олардан дээштик, элтиг бир арга темалыг келгустер.

Амгы үеде Совет Армиянын хүрээлелинде ыдыктыг хүлээлгезин ол эки эртирп турар. Шеригден чагалар бажыны-ыска шуужуп кээп-ле турар. Эки өөренип амгы эвес болуур ийин. Орта өөреникчи кижини кызымдай, шыдамык чоруу, үе-шакты чеп ажыла-ры негеттирер. Хүн чуртун тургусту, ону шыгыгы сагы. Ава-ыска эки дуулаш. Удаскы меңдээш бижээш.

Акымны чагыын кууседи-рин орадажып чор мен. Келгустер улуг акызы бо хире эки болууга чоргааранчыг боор-дур.

Буян ШОЛБАН. Бай-Тайга район.

ПАТРИОТИЗМГЕ КИЖИЗИДЛГЕ

Төрзүн чуртунга ханы бер-динген чорукка аныктарны кижизидериниң талазы-биле масса-политиктиг ажилдарын арга-методтары кайы хай. Олардан дээштик, элтиг бир арга темалыг келгустер.

Төрзүн чуртунга ханы бер-динген чорукка аныктарны кижизидериниң талазы-биле масса-политиктиг ажилдарын арга-методтары кайы хай. Олардан дээштик, элтиг бир арга темалыг келгустер.

Төрзүн чуртунга ханы бер-динген чорукка аныктарны кижизидериниң талазы-биле масса-политиктиг ажилдарын арга-методтары кайы хай. Олардан дээштик, элтиг бир арга темалыг келгустер.

Чорук кылып, Сүт-Хөл чедип чораш, Кара-Чыраа ортумак школазында шеригниң эге өөредилгезиниң уадурукузу, 8—10 класскада төөгү башкызы хоочун коммунист Шалгы Шириндевич Салчак-биле учураштым.

1967 чылда Кызылда педагогика институтунуң төөгү болгаш литература факультетин эки дооскан ол башкы оон мурунда-ла башкылап ажилдап чоран болгаш күш-ажылдап стажы үжүн чыл четкен.

Шалгы Шириндевич шериг албанын 1956 чылда Венгрияга эртирген. Шеригден хала-жыл чанып келгеш, ол Бүтүз ажил-херин шериг өөредилгезинге бараалгадып, школа-ларга шеригниң эге белетке-рин уадуруп келген.

— Интернационалыг хүлээлгем кууседиң, акы-дүмең чурт-ка шериг албанын эртирп, үш чыл хиреде адыгың кезекке хой алгы нацияның төлээ-лери эш-өөр-биле кады турду-рус.

ПОЛКОВОДЧУГА ТУРАСКААЛ

Александр Васильевич Суворов музейи адымында чок Москва, оңк төрзүн хоорай, удаас өзүлүг үнелиг эртинелиг болур. Никита халаларының чоогунда Федор Студит хүрээниң баштайгы өзүр-хевирин ол олчаан кылдыр кылыр-биле чаартылга ажилдарын ында кылып эгелээш. Оон-биле коңа полководчунуң ада-незиниң чаага-жыды туттунган бажыны турар кудумчулуга № 42 бажыныкы шагда-ла эде туулуп тургузуп каапкан турган.

Преображенск полкунуң лейб-гардия полкоруңиниң оглу, бичик оолчук тургаш-ла — ке-лир үнелиг полководчу ол хүрээге барып турган. Походтар аразында алганы кыска хуусаалыг шөлээ үезинде бир каттап чедип келгеш, ол 1774 чылдың январьда Вервара

Чылдар болгаш кижилер

45 ЧЫЛ БУРУНГААР

1942-1943 чылдарда Ада-чурттуг Улуг дайынын эгиз үезинде, Ийи-Тал эге школа-зынга поварап турдум. Ынчаарда амгы ышкаш күрүне-ниң долу хандырдыгы деп чүе бар эвес, өөреникчилер-ниң чир чегин адык-келер экил турду. Советтер тараа даганын ээти олор дөдө-лээш, поварга хүлээди бээр-лер. Школага уруглар өөрени-ринден алгыда, чегменне, хонар турганнар.

Ынчан арат чоң «Бүгү-ле чүвени» фронтта» деп кыгырыгың ада-биле кон-чуг идекейлиг, бедик па-триотчу хөөнүг ажилдап тур-ган. Бистер, анык аравилер ополчен шеринге өөренип турдуус. Ополчен амырды-лыс-биле холбашкан бир болушунуң канжана даг улгас мен. 1943 чылдың февраль ай унут келген. Улутурун-тара-раачының Кызыл Армиязының 25 чыл оон ыңчан демделеп турган. Тыва Арат Республи-кага ол байырлагга утуштур шериг походтарын организас-тап турду.

Майор В. Алихановтук албан эртирп турары кезектиг де-журныкыңа тус чериниң по-литиктигизинде орай дүне теледон дамчытар бажыны меңдээш келген. Шериг алба-ныларның бирээзиниң кады-кының кадыкыл байдаты аймыл-халалка чыгарт келген.

«№ 10 механика цехиниң адаанда снарядтар тавылган дээр чууга-соот Коломнаның В. В. Куйбишев аттыг теп-ловоз туудуңуң заводунга диг-рин аптарган. Снарядтар, шынал-па сна-рядтар алаа дайын үезинде бээр чылдып келген болган. 1941 чылдың күзүндө за-водтук кол будуругузин чей-лады көктө берген турган».

«№ 10 механика цехиниң адаанда снарядтар тавылган дээр чууга-соот Коломнаның В. В. Куйбишев аттыг теп-ловоз туудуңуң заводунга диг-рин аптарган. Снарядтар, шынал-па сна-рядтар алаа дайын үезинде бээр чылдып келген болган. 1941 чылдың күзүндө за-водтук кол будуругузин чей-лады көктө берген турган».

Майор В. Алихановтук албан эртирп турары кезектиг де-журныкыңа тус чериниң по-литиктигизинде орай дүне теледон дамчытар бажыны меңдээш келген. Шериг алба-ныларның бирээзиниң кады-кының кадыкыл байдаты аймыл-халалка чыгарт келген.

Майор В. Алихановтук албан эртирп турары кезектиг де-журныкыңа тус чериниң по-литиктигизинде орай дүне теледон дамчытар бажыны меңдээш келген. Шериг алба-ныларның бирээзиниң кады-кының кадыкыл байдаты аймыл-халалка чыгарт келген.

Майор В. Алихановтук албан эртирп турары кезектиг де-журныкыңа тус чериниң по-литиктигизинде орай дүне теледон дамчытар бажыны меңдээш келген. Шериг алба-ныларның бирээзиниң кады-кының кадыкыл байдаты аймыл-халалка чыгарт келген.

Ол үеде дашткыга шериг албаны эртирп деп чүе амыр эвес, хуусааы база узун турган — деп, ол чугаалап олурду.

Ш. Ш. Салчак шеригден хала-жип турда, полк командир-иниң адын салган мактал би-жикти адыа тысып тура, ко-мандири оон холун туудуп, «курлавырга баргаш, шеригте турганың дег, Төрзүн чурттуг мурунга патриотчу хүлээлгезин база мынчаар ак сеткилди кууседиң сен» — деп иделгил илереткен. Бирок үжүн ажыг чыл мурунда бижиктиңген ол мактал бижикти база көрдү.

Командириниң иделгил Шал-гы Шириндевич бо хүнгерге чедир ак сеткилди кууседиң чоруур. «Халашкан солдаттың сөзү» деп баштайгы шулуун ол чээрби чедип чыл бурунгар «Шыңга» перлаткан. Солдат дадыгышкының дуузы-биле өмөшкөн ажилының чогумча-лыг куусетинил турарының

ПОЛКОВОДЧУГА ТУРАСКААЛ

Прозоровская-биле ол-ла хүрээге бадиланчыл алган. Чаңгыс сөс-биле, ол деви-сиз даш, чер бүрүзү чаң-гыс чер-чурттуугуз дугайында тураскаалды шыгжал чыдар. Ынчалзажок оларның төөгүзү эрте-бурунугу. Хүрээниң ор-таа кезин 1626 чылда-ла ту-тунган. Найысалдык ол бу-луңу — дыка хой болушун-нарың керечиң. Федор Сту-дид дуганы, ол ышкаш, оон он хире базым черде турар Улуг Вознесения хүрээге Пушкин база дүгүзүшкүн кылган.

Хамык ажил план өзугаар чогуй бээр чүе болза, ийи-үш чыл болгаш москвичлар, мырыдай хоорай ортузунда турар үе-дүптүг чараш архи-тектурлуг тураскаалың кижик кайгал ханмас чаражын мага-дип көөрлөр. Чүгүл бир эвес Суворов булварының тала-

Чылдар болгаш кижилер

45 ЧЫЛ БУРУНГААР

— Соңку кожууннардан шер-риг кезектери бистид суур таварып Кызылче хаактыг чоктар дээр-дир. Ол үш ко-жуунуң шериглери борта үш зонок улаштыр дыштаныр. Оларга чам болотузур бис деп, бир-ле хүн бистид Ийи-Тал суумузуң дагызы Хойтла-оол Хууракович Кыргыс чуга-лаады. Арбанардан тараа, дагган, чокпек, саржаг чып, өзөр хойлардан бээр белет-кээш бис.

Шериглерин келир дээр хүнүн четтикпей манай тур-дуус. Улуг-Хем кожуунуң ополченери оларны хаактыг баргаш уткуп алган. Шериг-лериниң аразында бир анык кыс чор. Ополчен хыстар ол уругну дика магадап, адыр-дыл-биле көрүп турдуус. Кы-зыл-Махалыкка турган шериг-лериниң командири улуг лей-тенант Дончук Кууларны өө-нүш ишти Дарыя-дыр деп дораан дыг-чедээш. Шериглер болгаш ополченер суур чо-гуңга шериг оюнгарын көр-гүстү. Марштар, кара боо-лаар... Ол-ла бүгү биске өөре-диг болган.

ОРАЙ ДҮНЕМЕДЭЭ

Дорт хан кударыңа донолор херек апарган болган. Офи-церлер ол дугайын салбыр-ларга бонжу амыдадылкан. Калитан Ю. Матрокова ко-мандылаткан дайынчылар бир дугаарында келген. Херек хан болуу алаа дайынчылар Ф. Мадалинство, И. Табачкова,

Эскаваторщик Н. Морозова чаа станок адааңа олгар ка-зар даалга алган. Ажыл ма-ңың өзугаар шуудан чоруп дораа, хенертен ол чигинчик демилер көрүп каан. Моро-зовту тол солкан дег апарган: «Снарядтар! Ол дугайын цех начальниги В. Фирстова иле-ткээш. Ол бүгүгү дораанна Коломнаның шериг комис-сарындагы, милицияга, тамаа-

ЦЕХ АДААНДА СНАРЯДАТ

Мен авам, ачамның хеймер оглу мен. Кара-Хөл школазы-ның бешки класында өөренип тур мен. Ачамны Мандыл-оол Серен-Чикитович Иргит, а авамны Малчин-Тараа Суге-рекова дээр. Олар «Кара-Хөл» сохостуң үжүн чыл чег-дир кадарчылап турар му-рачылар. Авам район Совет-иниң депутаты, он бир уруг-нуң мези.

Ужун хире чыл дургузунда малчиннал деп чүе алаа эвес деп бодаар мен. Бо аразында олар чаңгыс-даа катал багды диктип чорбоды. Ам оларын коданымда 311 хой бар, фев-ральда колауш шушту төрү-көн. 100 хойга онааштыр хураганы камгалап атыр хү-лээлгил улус. Колауда чаш хураган онча-менди доругуп өзүп тур.

Ужун хире чыл дургузунда малчиннал деп чүе алаа эвес деп бодаар мен. Бо аразында олар чаңгыс-даа катал багды диктип чорбоды. Ам оларын коданымда 311 хой бар, фев-ральда колауш шушту төрү-көн. 100 хойга онааштыр хураганы камгалап атыр хү-лээлгил улус. Колауда чаш хураган онча-менди доругуп өзүп тур.

дугайын бижээш ол шулук оон шериг амырдычалыг улаштыр шымылп кирериниң шенелде-зи болган. Оон соонда ол Сүт-Хөлдү Кызыл-Тайга шко-лазынга башкылап, школа ди-ректорлап беш чыл ажыр ажилдаан.

Аксы-Барлык школазынга ол хой чыл болган. Директорлап-даа, башкылап-даа турган. Ынчалза-даа үргүлчү шериг өөредилгези уадуруп келген. Школа бүрүзүң-ле ыңдыг — шериг кижизин ылап-ла боуду эртирер. А уран чүгүл Шалгы Шириндевичниң со-нуургалы база улуг дээрлик түстүңдө чугаалап мен. Оон когаалдары концерттерниң идеялыг утказын шынар кии-рин, көрүкчүлөрнүң үнелини чедип ал келген. Оларга «Тыва үш турачылар» деп сценажит-кан көргүзүг, «Пулемётчулар» болгаш «Найырамыс күштүг» деп пионержи композициялар

Аксы-Барлык школазынга директорлап ажилдап тургаш, Совет Замолдиниң Маадры Чүргүй-оол Хомушук, эки ту-мачы Төгүл Монгуш, Уйукпан Донгак олар-биле учуражыл-галарын организастап эртир-кен. Ол ышкаш шеригжиткен конкурстарга, маргылдаалар-га, слеттарга өөреникчилер-биле кады кирип, багаш эвес түңкелдерни чедип ап, шаңа-дып, мактадып-даа келген.

ПОЛКОВОДЧУГА ТУРАСКААЛ

Ужун чүс чылдып үжүн чылдарында-ла туттунган, ам ийленип ухар чыгаан ба-жыңарың-ла көжүрери че-диншикниң болур болза, ол ылап-ла боттаныр. Чаартып, эде кылыр ажил-дарын уадуруп турар архите-ктор Б. Могиновтук санап тура-ры-биле алырга, прорба. Ба-егин Ногин Төгүтүң болгаш култураның тураскаалдарын камгалаар нигителдиг иде-кейчилери москвичыларга чаарткыч эде кылыкчыларга дузалаштырарының эгелекчи-ли бооп, идекейлиг ажил-дап турар. Ногин «Суворов-чулар клубун» — Суворов училищезиниң сургуулары элээди оолдарың база чалап алган. Олар база чаарткы-чыларга сорулук дузалажып турар.

Ленинградтың ийи дакпыр Кызыл Түктүг С. М. Киров аттыг нигит шеригниң дээш команданың үнелинениң эртен төөгүзү адалдыг. Бо-гунг амырдычалыг хаймы агым-биле курсантыларның дайын хоочунары-биле учура-жышкыныры бо-ла болур.

Чылдар болгаш кижилер

45 ЧЫЛ БУРУНГААР

Ол кыжын Ийи-Тал таварып эртен шериглерниң дыка хей-Ада-чурттуг Улуг дайыны-че эки тура-биле чорукчанын ол чылдың күзүндө дайынан мен. Оларныкы кандыктары дайындаан ээл келбээ. Совет чурттуг хосталгыз, акы-дүме Украина дээш амы-тынин бер-генер. Оларныкы аразында улуг лейтенант Дончук Куулар бодунуң дайынчылары-биле... Ынчан бис шериглери амдан-дык чам-биле чегмерер дээр дика кызып ажилдаан бис. Эртең эрте туруп, келжэ орду-да-даа чегин белеткеп тура-дуус. Оларныкы чамдыктары бир чыл болгаш 1944 чылдың фев-раль, март айларында дайын-биле тулушшунга амы-тынин-дан чарлыр деп бодал ыңчан бистид бажымыска-даа кир-бей турган. Анык-өскөн, өө-ренкичи-биле учурашканы-да, 45 чыл бурунгаар бол-ган ол поодуңг киржикчи-лерниң дугайында ылап чуга-лап чоруур мен.

Чорбаа КЫРГЫС. Күш-ажылдыг хоочуну. Ийи-Тал суур.

ОРАЙ ДҮНЕМЕДЭЭ

С. Якуниде болган. Донорлар үезинде чедер бер-ген болгаш аарыг кижини аймыл-халаткан чарарыңа эм-чилерге олар дузалаан.

В. СКЛЯР. Улуг лейтенант. Туркестаниң шериг округу.

ЦЕХ АДААНДА СНАРЯДАТ

Ада-чурттуг Улуг дайыны-ның кадыг-дошкун хүннеринде бистид Чөөн-Хемчиктин Чада-на суумуздун дээр экер-эрес оол болгаш ийи уруг эки тура-биле дайынче ахтанган тур-ган. Олар боттарыңгы эки ту-разы-биле билдиркишкенирин бижээш, акы-дүме ССРЭ-ни камгалажыр деп изиг күзел-биле тулушшунга барып киришкенин билер бис. Кы-нардыл ол Куулар Семис-оол, Монгуш Калдың, Саая Эрелин. Доржу, Ооржак Комбуй, Амаа Монгуш, Монгуш Севил олар-дыр. Акы-дүме Украинаның хей хоорай, суурларын эки турачыларның хосталшының дугайында хей чүүдерин дың-нап, солун, сеткүүлдерден номчуп-даа турар бис.

Бистид сумудан фронтуже чоруткан дайынчылар шушту ээл келгенер, а Саая Эрелин-Доржу, Монгуш Калдың олар аар башкылапкан чанып келгенер. Табың иштиң үе-

Ада-кевич бистери корум-чуртун тиреп болбас, эки өө-рени эки ажилдар деп чагып-сургал турарын улгас-тыр мен. Канчаар-даа бодарга, ава-ачавыс дег эргим болгаш эргит баардыг улус чок ышкаш са-гындыр. Олар чоңунга база экилел-ээлдек улус. Уруг-да-ры бистер ава-ачавыска көл дег кадыкылды, улуг назы-харны харлаарын чүрөткит ханызында күзээр бис.

Орлан ИРГИТ. Бай-Тайга район.

дээш, шеригжиткен ыры, та-мичилер хамааржыр. Чамдык-те кол ролдарга боду безин ой-най бээр турган.

Шериг херээңге бүгү амы-дыралын бараалгаткан хоочун башкы материалдыг база баш-жылгап тургузуп алырыңа улуг күштү уңдуртуп чоруур. Шөлээ үезинде күртүк улуг-улуг хоорайларыңа чоруп чо-рааш, саздып алган номнарын, брошюраларын, чуруктарын уруглары шериг херээңге ки-жизидеринге ажилгал турар.

Аксы-Барлык школазынга директорлап ажилдап тургаш, Совет Замолдиниң Маадры Чүргүй-оол Хомушук, эки ту-мачы Төгүл Монгуш, Уйукпан Донгак олар-биле учуражыл-галарын организастап эртир-кен. Ол ышкаш шеригжиткен конкурстарга, маргылдаалар-га, слеттарга өөреникчилер-биле кады кирип, багаш эвес түңкелдерни чедип ап, шаңа-дып, мактадып-даа келген.

ПОЛКОВОДЧУГА ТУРАСКААЛ

Ужун чүс чылдып үжүн чылдарында-ла туттунган, ам ийленип ухар чыгаан ба-жыңарың-ла көжүрери че-диншикниң болур болза, ол ылап-ла боттаныр. Чаартып, эде кылыр ажил-дарын уадуруп турар архите-ктор Б. Могиновтук санап тура-ры-биле алырга, прорба. Ба-егин Ногин Төгүтүң болгаш култураның тураскаалдарын камгалаар нигителдиг иде-кейчилери москвичыларга чаарткыч эде кылыкчыларга дузалаштырарының эгелекчи-ли бооп, идекейлиг ажил-дап турар. Ногин «Суворов-чулар клубун» — Суворов училищезиниң сургуулары элээди оолдарың база чалап алган. Олар база чаарткы-чыларга сорулук дузалажып турар.

Ленинградтың ийи дакпыр Кызыл Түктүг С. М. Киров аттыг нигит шеригниң дээш команданың үнелинениң эртен төөгүзү адалдыг. Бо-гунг амырдычалыг хаймы агым-биле курсантыларның дайын хоочунары-биле учура-жышкыныры бо-ла болур.

Чылдар болгаш кижилер

45 ЧЫЛ БУРУНГААР

Ол кыжын Ийи-Тал таварып эртен шериглерниң дыка хей-Ада-чурттуг Улуг дайыны-че эки тура-биле чорукчанын ол чылдың күзүндө дайынан мен. Оларныкы кандыктары дайындаан ээл келбээ. Совет чурттуг хосталгыз, акы-дүме Украина дээш амы-тынин бер-генер. Оларныкы аразында улуг лейтенант Дончук Куулар бодунуң дайынчылары-биле... Ынчан бис шериглери амдан-дык чам-биле чегмерер дээр дика кызып ажилдаан бис. Эртең эрте туруп, келжэ орду-да-даа чегин белеткеп тура-дуус. Оларныкы чамдыктары бир чыл болгаш 1944 чылдың фев-раль, март айларында дайын-биле тулушшунга амы-тынин-дан чарлыр деп бодал ыңчан бистид бажымыска-даа кир-бей турган. Анык-өскөн, өө-ренкичи-биле учурашканы-да, 45 чыл бурунгаар бол-ган ол поодуңг киржикчи-лерниң дугайында ылап чуга-лап чоруур мен.

Чорбаа КЫРГЫС. Күш-ажылдыг хоочуну. Ийи-Тал суур.

ОРАЙ ДҮНЕМЕДЭЭ

С. Якуниде болган. Донорлар үезинде чедер бер-ген болгаш аарыг кижини аймыл-халаткан чарарыңа эм-чилерге олар дузалаан.

В. СКЛЯР. Улуг лейтенант. Туркестаниң шериг округу.

ЦЕХ АДААНДА СНАРЯДАТ

Ада-чурттуг Улуг дайыны-ның кадыг-дошкун хүннеринде бистид Чөөн-Хемчиктин Чада-на суумуздун дээр экер-эрес оол болгаш ийи уруг эки тура-биле дайынче ахтанган тур-ган. Олар боттарыңгы эки ту-разы-биле билдиркишкенирин бижээш, акы-дүме ССРЭ-ни камгалажыр деп изиг күзел-биле тулушшунга барып киришкенин билер бис. Кы-нардыл ол Куулар Семис-оол, Монгуш Калдың, Саая Эрелин. Доржу, Ооржак Комбуй, Амаа Монгуш, Монгуш Севил олар-дыр. Акы-дүме Украинаның хей хоорай, суурларын эки турачыларның хосталшының дугайында хей чүүдерин дың-нап, солун, сеткүүлдерден номчуп-даа турар бис.

Бистид сумудан фронтуже чоруткан дайынчылар шушту ээл келгенер, а Саая Эрелин-Доржу, Монгуш Калдың олар аар башкылапкан чанып келгенер. Табың иштиң үе-

Ада-кевич бистери корум-чуртун тиреп болбас, эки өө-рени эки ажилдар деп чагып-сургал турарын улгас-тыр мен. Канчаар-даа бодарга, ава-ачавыс дег эргим болгаш эргит баардыг улус чок ышкаш са-гындыр. Олар чоңунга база экилел-ээлдек улус. Уруг-да-ры бистер ава-ачавыска көл дег кадыкылды, улуг назы-харны харлаарын чүрөткит ханызында күзээр бис.

Орлан ИРГИТ. Бай-Тайга район.

Оон-биле чергелаштир өөре-никчилер, аныктар-биле кады республика чергелгил конкур-старга, фестивалдарга кирип, радиога, телевидение-даа, шериг-патриотчу төлке-даа шериг-патриотчу кижизидилге дугайында санал-оналдарын берип келген.

Шалгы Шириндевич өөре-никчилери-биле шериглерге бо-ла учуражыр, концерттиг аалдап чедер.

Ш. Ш. Салчактың өөреник-чилери шериг албанын эки эртирп, башкылап өөрүп четтиргенин илереп, чагаан бижил турар.

ПОЛКОВОДЧУГА ТУРАСКААЛ

Узаткан хүн бөлүтүңдө ажил-дап турар Байлак Сайын-оол-ова биле Шалгы Ширинде-вичиниң уруг

